

Strukturno PP, I deo:

- ❖ Uvod i podela
- ❖ Šabloni kompozicije i kontrole toka

Klasično struktarno programiranje

◆ Klasično struktarno programiranje (KSP):

- E.W. Dijkstra, A.P. Hoare i N. Wirth
- Logičko organizovanje programa, korektnost
- Posebno popularan bio jezik Pascal

◆ Principi KSP:

- Programiranje od opšteg ka posebnom, tj. od-gore-na-dole (eng. top-down)
- Modularnost
- Ograničen broj upravljačkih struktura (do, while...)

Strukturno paralelno programiranje

◆ Autori:

- Michael McCool, Arch D. Robison i James Reinders

◆ Cilj: Reafirmacija principa KSP u okviru OOP

◆ Rezultat:

- Strukturno paralelno programiranje (SPP)
- Konačan br. upravljačkih struktura
- SPP je zasnovano na šablonima (eng. structured pattern-based parallel programming)
- ŠABLONI ALGORITAMSKE STRATEGIJE (ŠAS) na srednjem nivou apstrakcije

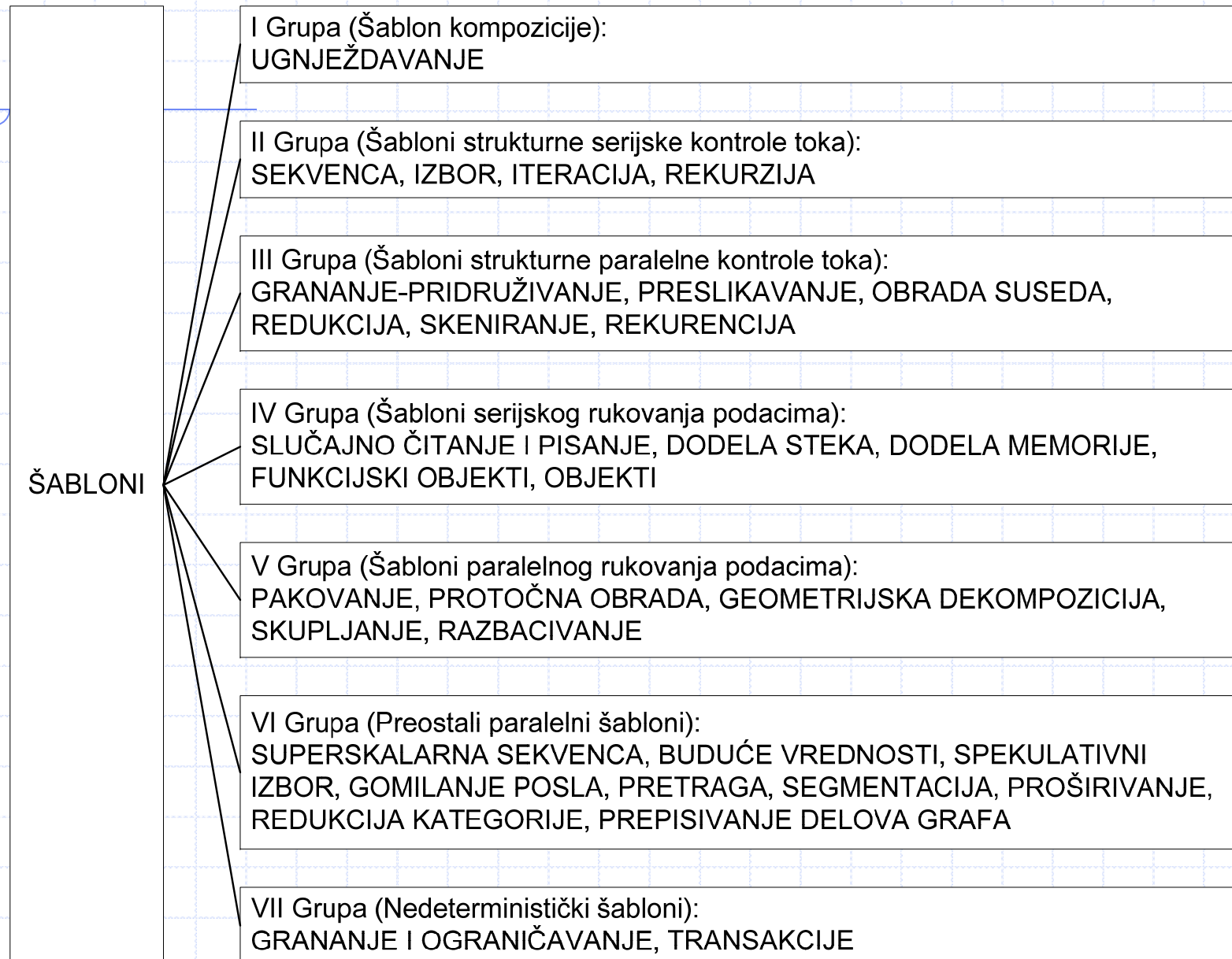
ŠAS (1/2)

- ◆ ŠAS su na nivou između:
 - PROJEKTANTSKIH ŠABLONA (eng. design patterns) i
 - IMPLEMENTACIONIH ŠABLONA (eng. impl. patterns)
- ◆ ŠAS = ALGORITAMSKI SKELET
- ◆ Svaki ŠAS (ili kratko šablon) ima dva dela:
 - Semantika
 - Implementacija
- ◆ Semantika opisuje kako se šablon koristi kao gradivni blok algoritma
 - aranžmana zadatka i zavisnosti podataka

ŠAS (2/2)

- ◆ Semantika: apstrakcija koja skriva neke detalje
 - Npr. režim izvršenja zadatka
 - Zaista paralelno izvršenje ili ne
- ◆ Implementacija mora biti efikasna
- ◆ Važni implementacioni problem su:
 - KONTROLA GRANULARNOSTI (eng. granularity)
 - Dobra upotreba SKRIVENE MEMORIJE (eng. cache)
- ◆ Različite implementacije šablona mogu dovesti do različite performanse
 - ali ne i do različite semantike

Klasifikacija šablona

Najvažniji šabloni (1/2)

- ◆ 3 šablona zaslužuju posebnu pažnju:
 - Ugnježdavanje
 - Preslikavanje
 - Grananje-Pridruživanje
- ◆ Ugnježdavanje – ključna ideja:
 - Specificirati NEOBAVEZNI PARALELIZAM umesto OBAVEZNOG PARALELIZMA
- ◆ Preslikavanje - regularna paralelizacija:
 - Deli problem na uniformne podprobleme
 - Omogućava efikasnu paralelizaciju i vektorizaciju

Najvažniji šabloni (2/2)

◆ Grananje-Pridruživanje:

- Rekurzivno deli problem na podprobleme
- Kako za regularnu tako i za iregularnu paralelizaciju
- Strategija podeli-i-zavladaj

◆ PARALELIZAM PODATAKA:

- Paralelizam operacija nad podacima - skalabilnosti
- Broj podproblema raste sa ukupnom veličinom problema

Dijagrami za prikazivanje šablona

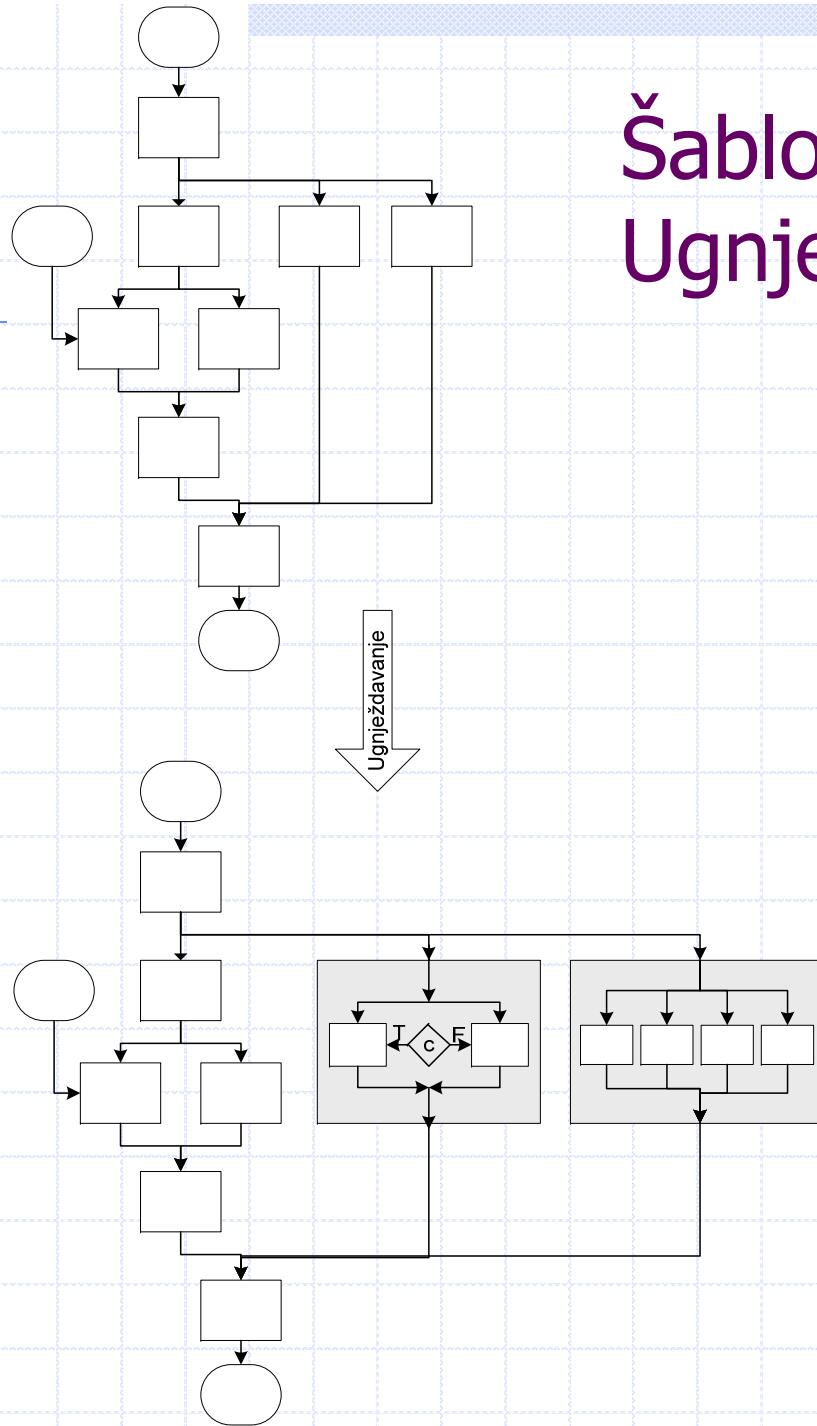
◆ Konvencije dijagrama:

- Zadaci: pravougaoni simboli
- Podaci: ovalni simboli
- Grupisani zadaci: pravougla okruženja
- Grupisani podaci: zaobljena okruženja
- Dodatni simboli u obliku raznih poligonalnih oblika
- Uređenje zavisnosti je dato strelicama
- Vreme teče od gore prema dole
- Izbegavaju se strelice koje pokazuju naviše
 - ◆ Osim u slučaju iteracije
 - ◆ Kada ih nema, visina šablona odgovara rasponu šablona

Šablon Ugnježdavanje (1/4)

- ◆ Hijerarhijsko i rekurzivno komponovanje šablona
 - Blokovi zadatka: mesta za kod ili drugi šablon
 - Dubina ugnježdavanja je neograničena
 - SADRŽAVAJUĆI šablon ne sme da uvede ograničenja u pogledu vrste SADRŽANIH šablona
- ◆ Svi šabloni podržavaju ugnježdavanje
 - Inače ne bi bilo moguće praviti biblioteke
- ◆ U primeru su unutar dva bloka zadatka u šablonu Superskalarna sekvenca ugnježdjeni šabloni Spekulativni izbor i Preslikavanje

Šablon Ugnježdavanje (2/4)

Šablon Ugnježdavanje (3/4)

◆ Ugnježdavanje može biti:

- STATIČKO (u strukturi programskog koda)
- DINAMIČKO (to je rekurzija)

◆ Prednost dinamičkog:

- Dinamički paralelizam podataka – dobra skalabilnost

◆ U SPP treba:

- Koristiti šablone koji se uklapaju u tekući šablon
- Izbegavati dodatne zavisnosti bilo u toku upravljanja ili toku podataka

Šablon Ugnježdavanje (4/4)

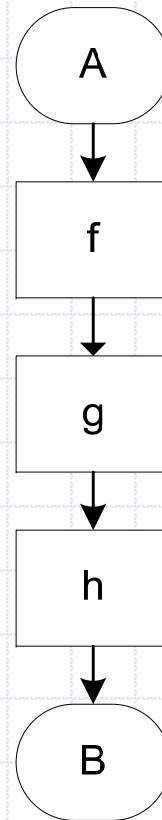
- ◆ Problem: fizički resursi su konačni
 - Pojava prevelike pretplaćenosti (oversubscription)
 - Treba inteligentno preslikavati potencijalan na fizički paralelizam
- ◆ Neki modeli programiranja uvode ograničenja
 - Ograničen broj ugnježdavanja
 - Direktno preslikavanje programske hijerarhije na fizičku hijerarhiju
 - Npr. OpenCL, CUDA, C++, i donekle OpenMP
- ◆ Cilk i TBB: proizvoljna ugnježdavanja
 - Dobro preslikavaju potencijalan paralelizam

Šabloni serijske kontrole toka

- ◆ Šabloni strukturne serijske kontrole toka:
 - Sekvenca, Izbor, Iteracija i Rekurzija
 - Treba razumeti pretpostavke zbog paralelizacije
- ◆ Sekvenca je uređena lista zadataka
 - koji se izvršavaju po zadatom redosledu
- ◆ Osnovna pretpostavka
 - Serijsko izvršenje, čak i kad nema zavisnosti
 - Očuvava redosled ivičnih efekata zadataka
 - Npr. Ako f-ije u sl. primeru ispisuju "f", "g" i "h", onda Sekvenca uvek ispisuje "fgh"

Primer serijske Sekvence br. 1:

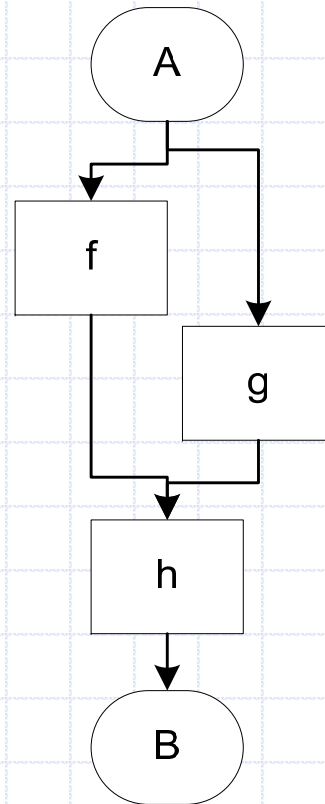
1 $T = f(A);$
2 $S = g(T);$
3 $B = h(S);$

- ◆ Dobija se tekst "fgh" čak i kada nema eksplicitnih zavisnosti između ovih zadataka preko podataka

Primer serijske Sekvence br. 2:

1 $T = f(A);$
2 $S = g(A);$
3 $B = h(S,T);$

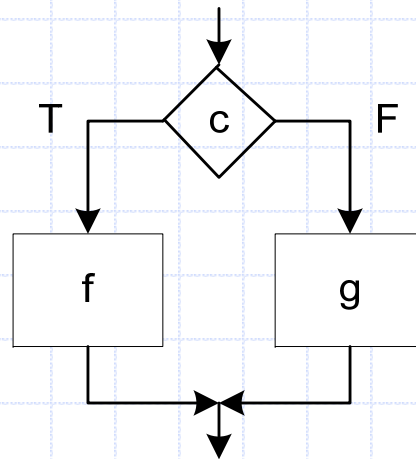
- ◆ Funkcija g bi se takođe izvršavala nakon funkcije f, iako za to nema konkretnih razloga

Sekvenca : Superskalarna sekvenca

- ◆ Šablon Superskalarna sekvenca je paralelna generalizacija šablona Sekvence
 - Uklanja ovo ograničenje tekstualnog redosleda
 - Zadaci se raspoređuju samo u skladu sa zavisnostima
 - Kod procesora sa izvršenjem instrukcija van redosleda čak se menjaja redosled operacija

Šablon Izbor

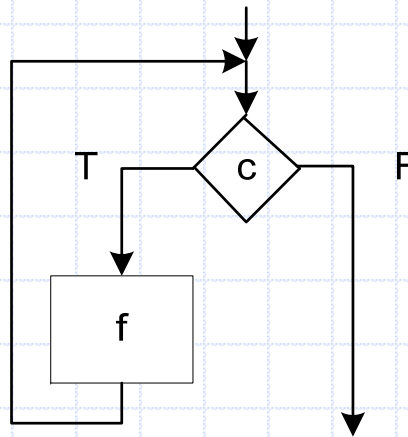
```
1 if (c) {  
2   a;  
3 } else {  
4   b;  
5 }
```


- ◆ Najpre se izračuna uslov c
- ◆ Ako je uslov istinit, izvrši se zadatak a, a ako nije izvrši se zadatak b
- ◆ Dve pretpostavke:
 - a i b se ne mogu izvršavati pre nego se izračuna uslov c
 - Izvršava se samo jedan od ova dva zadatka

Šablon Iteracija (1/4)

```
1 while (c) {  
2   f;  
3 }
```


- ◆ WHILE petlja
- ◆ Broj iteracija zavisi od podataka
- ◆ Raspon ne odgovara visini dijagrama
 - već se petlja mora mentalno izvršiti
 - Raspon = visina traga tog izvršenja

Šablon Iteracija (2/4)

- ◆ Problem: zadatak tela petlje f može zavisiti od svoji prethodnih poziva
 - To su PETLJOM-NOŠENE ZAVISNOSTI
 - Petlje se tada mogu paralelizovati na razne načine
- ◆ FOR petlja je petlja sa brojačem, tzv. INDEKSOM petlje
 - Koristi ugnježdenu WHILE petlju
 - Petljom-nošena zavisnost od indeksa i
 - Ipak, postoje razni načini da se FOR paralelizuje
 - Jer su unapred poznate vrednosti i za svaku iteraciju

Šablon Iteracija (3/4)

```
1 for (i = 0; i < n; ++i) {  
2   f;  
3 }
```

```
1 i = 0;  
2 while (i < n) {  
3   a;  
4   ++i;  
5 }
```

- ◆ Cilk Plus i OpenMP zabranjuju menjanje indeksa petlje **i** i promenljive **n** unutar tela petlje
 - Jer inače ukupan broj iteracija ne bi bio poznat unapred
- ◆ Nekoliko paralelnih šablona se mogu smatrati generalizacijama nekih specifičnih formi petlji,
 - Preslikavanje, Redukcija, Skeniranje, Rekurencija, Razbacivanje, Skupljanje i Pakovanje

Šablon Iteracija (4/4)

- ◆ Postoje forme zavisnosti koje sprečavaju paralelizaciju petlji
- ◆ Jedan od najvećih izazova paralelizacije:
 - Serijske iteracije se preslikavaju na mnogo različitih vrsta paralelnih strategija
- ◆ Složene i skrivene zavisnosti podataka:
 - kao rezultat kombinacije iteracije sa slučajnim pristupom memoriji i pokazivača
 - Primeri na sledećim slajdovima

Primer 1: Da li se ova funkcija može paralelizovati?

```
1 void engine(  
2 int n, double x[], int a[], int b[], int c[], int d[],  
3 ) {  
4     for (int i = 0; i < n; ++i)  
5         x[a[i]] = x[b[i]] * x[c[i]] + x[d[i]];  
6 }
```

- ◆ Odgovor: Možda.
- ◆ Zavisnosti su određene elementima nizova a, b, c i d
- ◆ Strategija paralelizacije mora da uvaži konkretne vrednosti ovih elemenata

Primer 2: Da li se ova funkcija može paralelizovati?

```
1 void engine2(  
2 int n, double x[], double y[], int a[], int b[], int c[], int d[],  
3 ) {  
4     for (int i = 0; i < n; ++i)  
5         y[a[i]] = x[b[i]] * x[c[i]] + x[d[i]];  
6 }
```

- ◆ Odgovor: Ponovo, možda.
- ◆ Nozovi x i y u programskom jeziku C su pokazivači
- ◆ Može se paralelizovati ako x i y ne pokazuju na isti niz lokacija (ili na preklapljene nizove lokacija)
- ◆ Čak i kad x i y nisu ALIJASI, paralelizacija nije moguća ukoliko u nizu a ima duplikata - trka do podataka

Šablon Rekurzija

- ◆ Dinamička forma ugnježdavanja u kojoj funkcija poziva samu sebe, direktno ili indirektno
 - Dodela memorije na steku ili
 - Dodela zatvorenih objekata ako su podržane funkcije višeg reda
- ◆ REKURZIJA-NA-REPU je poseban oblik rekurzije
 - Može se pretvoriti u iteraciju
 - Pozivajuća funkcija se vraća odmah nakon rekurzivnog poziva i
 - vraća vrednost, koju vraća rekurzivni poziv

Šabloni strukturne paralelne kontrole toka

◆ U ovu grupu šablona spadaju:

- Grananje-Pridruživanje
- Preslikavanje
- Obrada suseda
- Redukcija
- Skeniranje i
- Rekurencija

Grananje-Pridruživanje (1/2)

- ◆ Kontrolni tok se razgrana na nekoliko paralelnih tokova, koji se kasnije spajaju
- ◆ Razni modeli programiranja:
 - Npr. Iskaz $s_1; s_2; \dots s_n$; gde se si izvrše paralelno
 - OpenMP grana paralelni region u više niti
 - ◆ koje izvršavaju isti iskaz ili
 - ◆ koriste druge konstrukcije da odrede šta niti rade
- ◆ Cilk Plus: generalizacija serijskih stabla poziva u paralelna stabla poziva:
 - Funkcija može da bude izmrešćena umesto pozvana

Grananje-Pridruživanje (2/2)

◆ Cilk Plus mrešćenje:

- Kontrolni tok grana na pozivajuću i pozvanu funkciju
- Pozivajuća kasnije izvršava operaciju spajanja (sync)

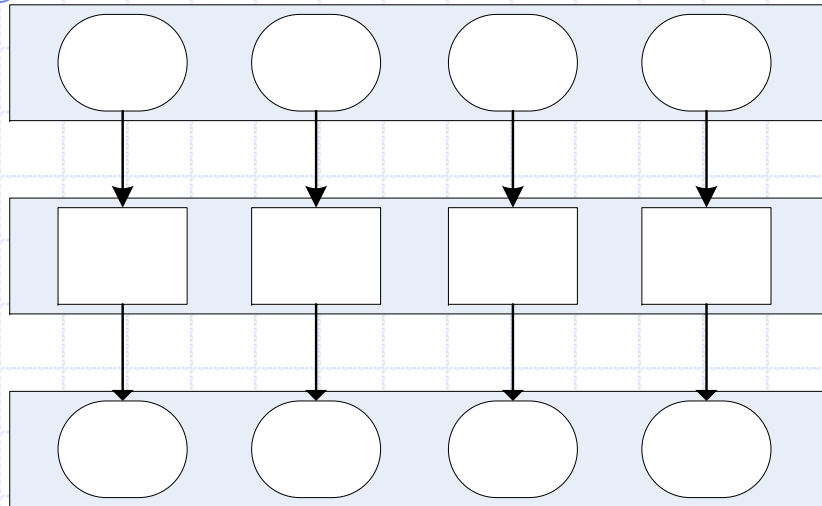
◆ Grananje-Pridruživanje != BARIJERA

◆ BARIJERA je sinhro. konstrukcija preko više niti

- Tek kad se sve niti skupe, dalje kreću istovremeno
- Razlika: nakon barijere sve niti nastavljaju izvršenje
- Nakon spajanja (sync) samo jedna nastavlja izvršenje
- Barijera imitira spajanje: niti rade isto do sl. Grananja

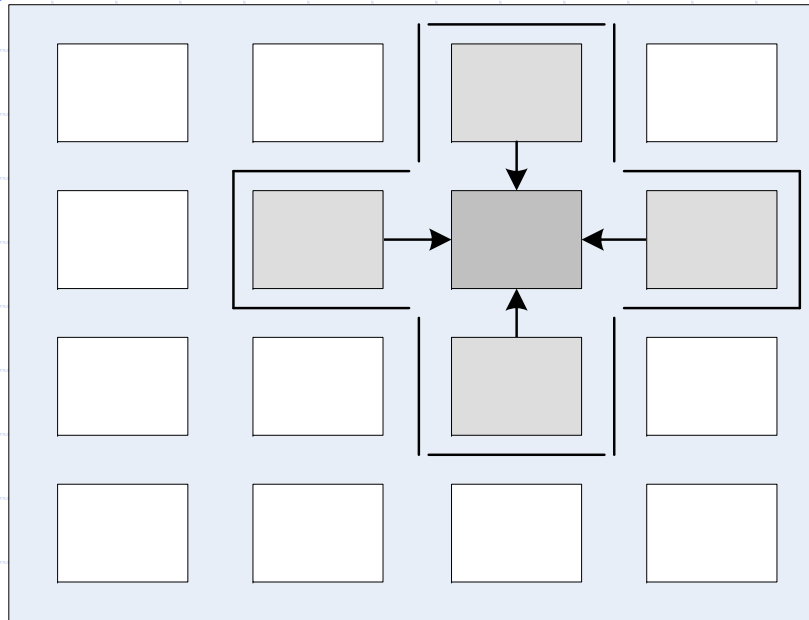
◆ Cilk: graf zadatka ugnježden i dvodimenzion

Preslikavanje

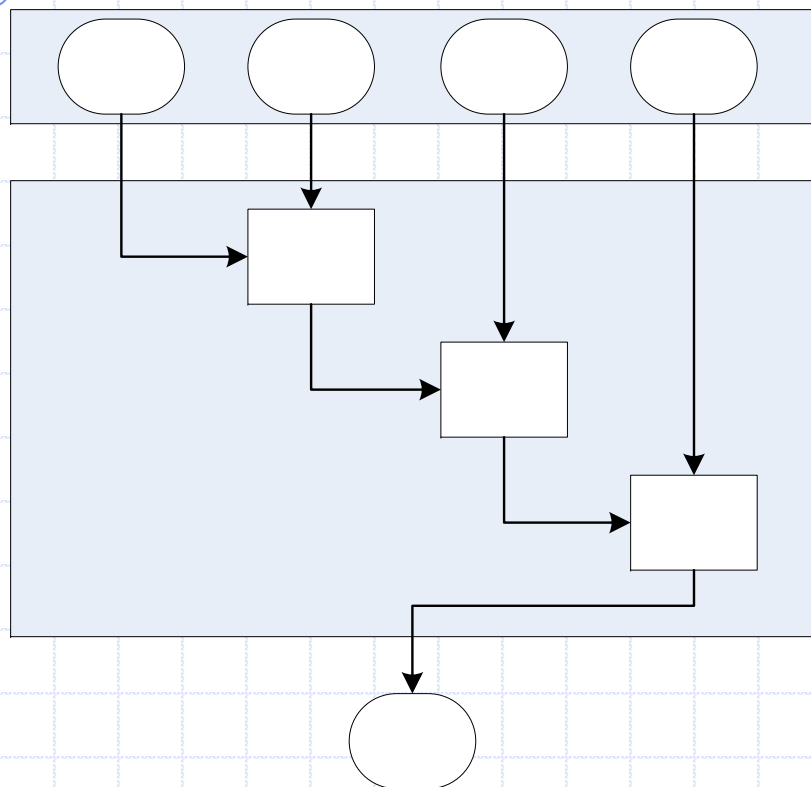
- ◆ Preslikavanje se replicira preko skupa indeksa
- ◆ OSNOVNA (ELEMENTNA) funkcija
 - ◆ Primenuje se na svaki element ulazne zbirke podataka
 - ◆ Mora biti ČISTA (tj. bez ivičnih efekata)
- ◆ Zamenjuje iteraciju:
 - Telo zavisi samo od brojača iteracija i
 - podaci se uzimaju korišćenjem brojača iteracija

Obrada suseda

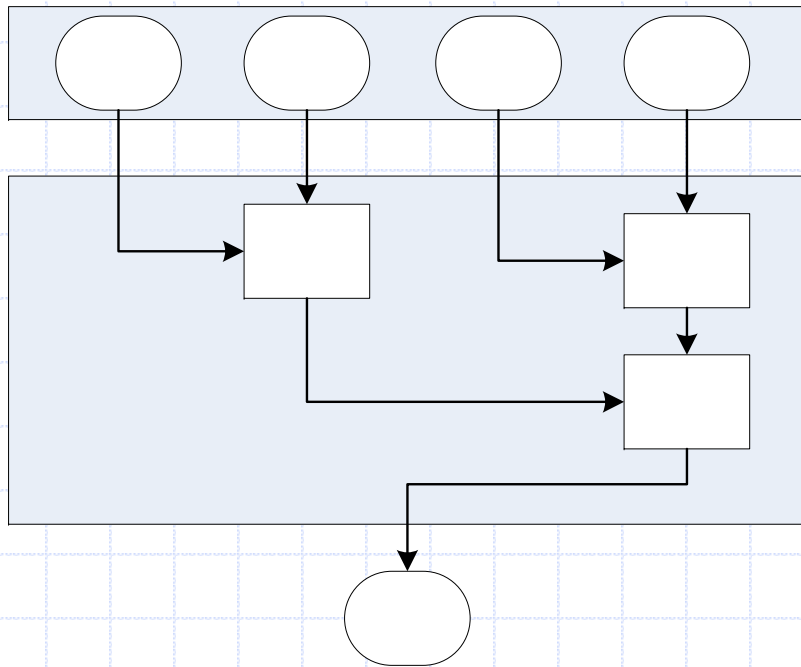
- ◆ Generalizuje Preslikavanje
- ◆ F-ija elementa i SUSEDA
- ◆ SUSEDI: rel. odstojanja
- ◆ Popločavanje (eng. tiling):
 - Optimizacija ovog šablona
 - Podaci u keš mem.
- ◆ Iteracija + ovaj šablon:
 - Ekvivalentno sa prostorno-vremenskom rekurencijom
- ◆ Ivični uslovi kod pristupa nizovima
- ◆ Za filtriranje slike, itd.

Redukcija (1/2): Serijska

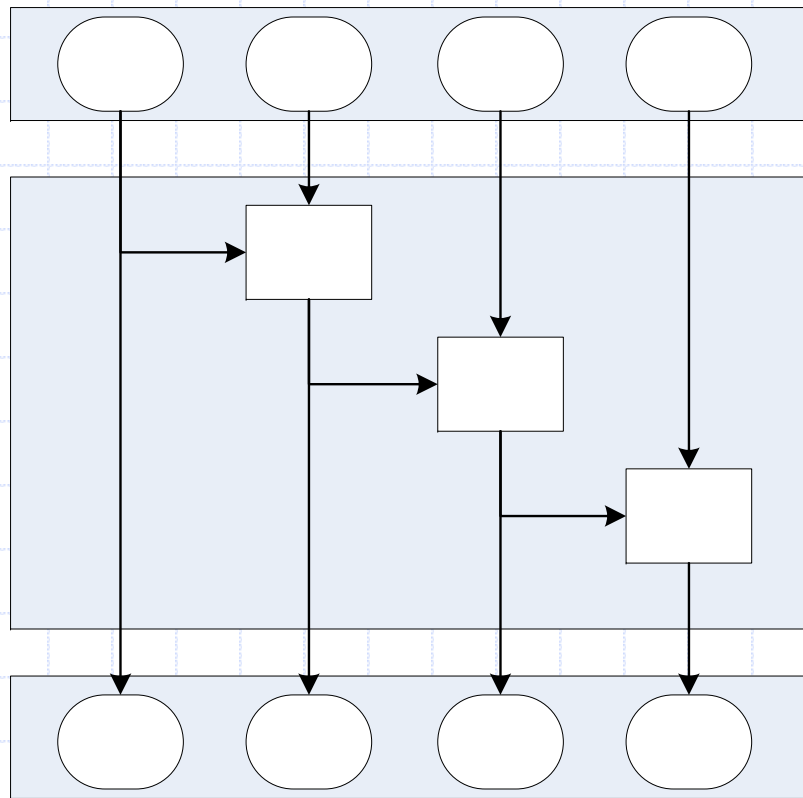
- ◆ Kombinuje sve elemente iz zbirke u jedan element
- ◆ Kombinujuća funkcija:
 - Asocijativna - mnogi redosledi,
 - ali sa različitim rasponima
 - Ako je komutativna, mogući su i dodatni redosledi

Redukcija (2/2): Paralelna

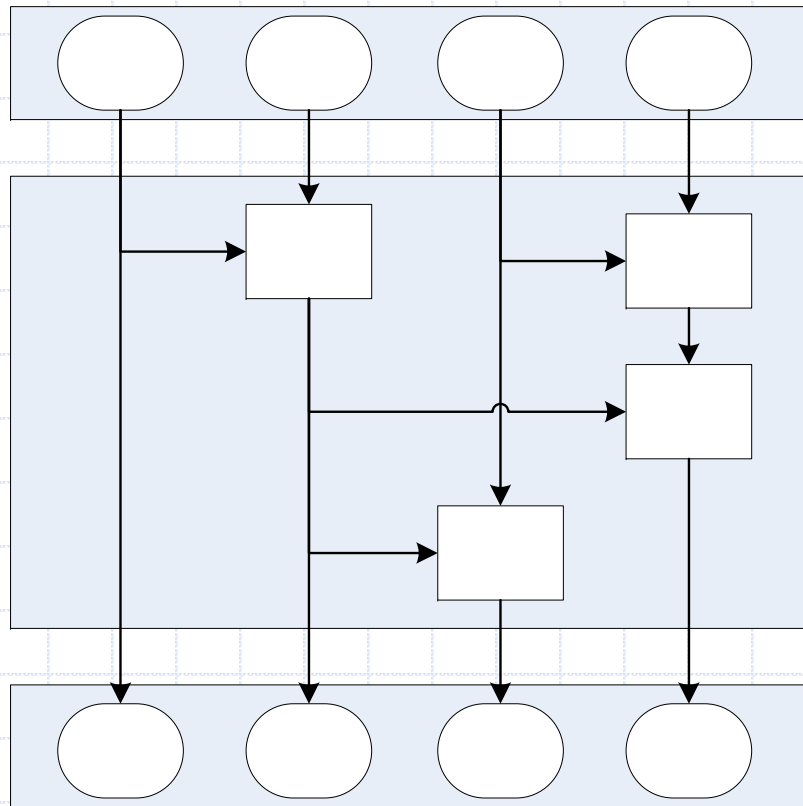
- ◆ Redukcija se može paralelizovati korišćenjem strukture stabla
 - Promenom redosleda operacija po zakonu asocijativnosti
 - Paralelizacija redukcije u strukturu stabla
 - Zahteva isti broj operacija kao i serijska verzija
 - Može zahtevati više mem.
- ◆ Optimizacija:
 - Lokalna serijska redukcija tehnikom popločavanja
 - Međurezultati se kombinuju dodatnom redukcijom

Skeniranje (1/2): Serijsko

- ◆ Svaki el. na izlazu je redukcija el. do te tačke
- ◆ Mogućnost paralelizacije:
 - Nije očigledna jer
 - Svaka iteracija zavisi od rezultata prehodnih iteracija
- ◆ Skeniranje je spec. slučaj šablona Zamotavanje (Fold)
 - Funkcija naslednika f služi za prelaz iz prethodnog u tekuće stanje na osnovu nekog ulaza
 - Zamotavanje se može paralelizovati ako je f asocijativna, npr. oper. „+“

Skeniranje (2/2): Paralelno

◆ Paralelizacija skeniranja je manje očigledna

- Može zahtevati više posla
- Čak do dva puta više posla
- U najboljem slučaju raspon od najmanje $\Theta(\lg n)$
- Linearno ubrzanje nije moguće
- Tražiti alternative

◆ Skeniranje =

- Pakovanje + Razbacivanje
- Pakovanje je deterministično, a Razbacivanje nije

Rekurencija

- ◆ Generalizacija petlje
 - ali za sl. gde iteracije mogu biti međusobno zavisne
- ◆ Posmatraju se samo proste rekurencije:
 - sa konstantnim odstojanjima između elemenata
- ◆ Slična Obradi suseda, ali:
 - susedima se pristupa bilo radi čitanja ili upisa
- ◆ POSLEDIČNA: sl. elem. na osnovu predhodnih
- ◆ Rekurencije koje se mogu paralelizovati:
 - 1D rekurencija, čiji el. sadrže asocijativne operatore
 - nD rekurencija, koja nastaje iz tela ugnježenih petlji